

راهنمای استفاده از ملاحظات اخلاقی در پایان نامه / طرح های پژوهشی

دانشجو / پژوهشگر گرامی ضروری است به نکات زیر قبل از آغاز به کار پایان نامه / طرح پژوهشی توجه نمایید:

۱- ضرورت اخذ کد اخلاق: تمامی طرح های تحقیقاتی (پایان نامه، طرح دانشجویی و ...) باید بعد از تایید علمی در تحصیلات تکمیلی و یا شورای پژوهشی دانشگاه در کمیته اخلاق مطرح و کد اخلاق دریافت نمایند.

۲- در مطالعاتی که نیاز به اخذ رضایت آگاهانه از آزمودنی می باشد لازم است یک نسخه از فرم تکمیل شده از زبان آزمودنی جهت داوری اخلاقی در انتهای پروپوزال درج شود.

۳- پرسشنامه ای که جهت نمونه گیری آزمودنی و یا مشارکت کنندگان استفاده خواهد شد در انتهای پروپوزال آورده شود.

۴- در صورت استفاده از پرسشنامه استاندارد و ابزار، تصویر مجوز استفاده و ترجمه از مولف اصلی برای بومی سازی در کشور ایران دریافت و مستند آن در پروپوزال درج شود.

*در صورت استفاده از اسنادی مانند عکس، نمودار، جدول و ... به چاپ رسیده در کتب و مقالات علمی علاوه بر ذکر منبع تصویر، اخذ مجوز استفاده از ناشر اصلی (ناشر کتاب و سردبیر مجله) ضروری می باشد.

۵- در صورت هرگونه تغییر در عنوان، روش اجرا و یا استاد راهنما و مجری و ... در پروپوزال، پس از دریافت کد اخلاق پروپوزال، لازم است ابتدا تغییرات در تحصیلات تکمیلی (پایان نامه) و یا در شورای پژوهشی دانشگاه (طرح پژوهشی) به تصویب رسیده و سپس جهت تایید نهایی در کمیته اخلاق مجدداً بررسی گردد.

۶- درج کد اخلاق در مقاله منتج شده از پایان نامه / طرح تحقیقاتی الزامی می باشد. انجام پژوهشی که دارای پروپوزال نیست و یا پروپوزالی که کد اخلاق آن اخذ نگردیده است تخلف محسوب شده و مستعد سلب

اعتبار (Retraction) مقاله خواهد شد.

۷- چالش های اخلاقی مطرح برای یک طرح تحقیقاتی، در قسمت "چالش اخلاقی" در پروپوزال درج گردد.

۸- در خصوص استفاده از کدهای اخلاق در پژوهش های علوم پزشکی دارای آزمودنی انسانی، الزامی به درج کامل این کدها نیست و پژوهشگر می بایست تنها با در نظر گرفتن موارد منطبق با طرح تحقیقاتی خود به شرح آن بپردازد و از بیان عباراتی همچون "متعهد می شود" که بند شماره ... را انجام خواهم داد یا عبارات مشابه خودداری نماید.

۹- روش حفظ رازداری و حریم خصوصی آزمودنی ها در مطالعه، با توجه به نوع مطالعه متفاوت می باشد(استفاده از پرسشنامه، مصاحبه، تهیه فیلم و عکس از بیماران و غیره) که باید به طور کامل شرح داده شود. توجه شود از ذکر عبارت "پژوهشگران خود را متعهد به حفظ رازداری و حریم خصوصی می دانند" خودداری شود.

۱۰- بیان کدهای اختصاصی اخلاق در پژوهش همچون گروه های آسیب پذیر، مطالعات کارآزمایی بالینی و غیره نیز همچون مورد بالا باید منطبق بر روش اجرای طرح تحقیقاتی بوده و از ذکر عبارات کلی و غیر هدفمند خودداری گردد.

کدهای اختصاصی اخلاق در سامانه ملی اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی ethics.research.ac.ir قابل مشاهده می باشد.